Ahti Fagerblom 19.5.2022

Valtiovarainvaliokunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Valtiovarainvaliokunta, asiantuntijakuuleminen 24.5. 2022

VNS 2/2022 vp Energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden vahvistaminen

Pyydettynä lausuntona energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamisesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Metsäteollisuuden mielestä on hyvä, että energiaomavaraisuus ja huoltovarmuus tärkeys on otettu huomioon myös valtioneuvoston taloutta koskevassa selonteossa. On myönteistä, että selonteossa energiajärjestelmän kustannustehokkuus ja fossiilisesta tuontienergiasta irtautuminen nähdään tärkeiksi päämääriksi tilanteessa, jossa energian hinnan nousu on uhkana.

Metsäteollisuus on Suomen merkittävin uusiutuvan energian tuottaja. Tehtaiden polttoaineista noin 87 prosenttia on uusiutuvia ja puunjalostus mahdollistaa lähes 2/3 Suomen uusiutuvasta energiasta.

Puunjalostuksesta huolehtiminen on siten tärkeää paitsi vihreälle siirtymälle, taloudelle ja työllisyydelle, mutta se on myös tehokas keino huolehtia huoltovarmuudesta ja energiaomavaraisuudesta.

Metsäteollisuuden tehtaat tarvitsevat toimiakseen riittävästi jalostukseen soveltuvaa puuta sekä kohtuuhintaista energiaa. Venäjä-tilanteen myötä puun ja sähkön tuonti Venäjältä on jo loppunut. Myös maakaasun tuonnin suoraan Venäjältä ennakoidaan loppuvan.

Huoltovarmuutta ja energiaomavaraisuutta koskevissa kysymyksissä Metsäteollisuus ry tekee tiivistä yhteistyötä viranomaisten ja huoltovarmuuskeskuksen kanssa, jotta kaikilla olisi sama tilannekuva sekä metsäteollisuuden tarpeet tiedossa. Kukin metsäteollisuusyritys hoitaa itse tehtaittensa varautumisen esimerkiksi maakaasun tarjonnan muutoksiin.

Maakaasua koskevat kysymykset

Suomen Kaasuyhdistyksen mukaan vuonna 2021 Suomeen tuotavasta maakaasusta tuotiin kolme neljäsosaa Imatran kautta ja loppu Balticconnectorin kautta. Venäjän Suomeen toimittamaa kaasua voidaan korvata myös nesteytetyllä maakaasulla eli LNG:llä sekä lisäämällä Balticconnectorin kautta tulevaa kaasua.

Metsäteollisuudessa kaasun osuus tehdaspolttoaineista on keskimäärin noin 5 prosenttia, mutta sen osuus ja tärkeys vaihtelee tehdaskohtaisesti. Alan yrityksissä ollaan hyvin tietoisia mahdollisesta kaasupulasta ja yritykset pyrkivät parhaansa mukaan korvaamaan kaasun käyttöä vaihtoehtoisilla ratkaisuilla. Tehtaasta riippuen maakaasua voidaan pyrkiä korvaamaan esimerkiksi muilla polttoaineilla tai sähköistämällä.

Vaikutukset vaihtelevat yksilöllisesti eri tehtailla. Joillain tehtailla tilanne on vaikeampi kuin toisilla, joten myös tuotannon pysähtymisiä saattaa ilmetä. Osassa tehtaita kaasulla on tärkeä rooli prosessissa esimerkiksi kemikaalien kierrättämisessä. Prosessien muuttamiseen tarvitaan investointeja, joita ei välttämättä voi toteuttaa nopeasti.

Metsäteollisuuden mielestä maakaasua korvaaville investoinneille tarvitaan nopeasti todellinen luvituksen ohituskaista, jotta maakaasun käytön vähentäminen tai siitä luopuminen aiheuttaisi mahdollisimman vähän haittaa puunjalostukselle ja sen myötä esimerkiksi uusiutuvan energian tuotannolle Suomessa.

Selonteossa mainitun teollisuuden sähköistämisen tuen osalta on tärkeä ymmärtää, että valtio saa päästökaupasta enemmän huutokauppatuloja kuin mitä sähköistämisen tukeen käytetään varoja. Suomen tulisi ottaa Euroopan komission suosittelema sähköistämisen tuki täysimääräisenä, kuten esimerkiksi keskeisessä kilpailijamaassa Saksassa on tehty.

Aiempina vuosina Suomessa on käytetty maakaasua selvästi enemmän kuin mitä Balticconnector kykenee toimittamaan Suomeen. *Balticconnectorin toimintakapasiteetti olisi tärkeätä nostaa maksimitasolle. Suomen ja Viron yhteisen LNG-terminaalin saaminen käyttöön mahdollisimman pian on tärkeää, jotta kaasua olisi tarjolla riittävästi emmekä olisi riippuvaisia pelkästään Balticconnectorista*.

Kotimaista puuta, bioenergiaa ja tiekuljetuksia koskevat kysymykset

Kotimainen puunhankinta on avainasemassa nykyisessä tilanteessa, jossa puuta ei enää tuoda Venäjältä. Tuotantolaitosten raaka-aineiden saannin turvaaminen edesauttaa myös energiahuoltoon liittyvien kysymysten ratkaisemisessa, koska jalostukseen kelpaamaton puu (hakkuutähteet, puun kuoret, sellutehtaiden bioliemet) on Suomen tärkein uusiutuvan energian lähde. Kun tehtaat saavat jalostukseen tarvitsemansa puut, niin se on hyvä uutinen myös bioenergiantuottajille.

Metsäteollisuuden mielestä puumarkkinoiden kehitystä on tarpeen seurata tarkkaan. Lisähaaste muodostuu, jos jalostuskelpoinen puu ohjautuu energiantuotantoon. Mikäli puun saatavuutta jalostukseen ei onnistuta turvaamaan, metsäteollisuus joutuu sopeuttamaan toimintaansa.

Suomessa ja EU:ssa on viime aikoina pohdittu bioenergian verottamista. Metsäteollisuuden mielestä bioenergiavero sotisi energiaomavaraisuuden kasvattamista ja fossiilisenergiasta luopumista sekä fossiilisten päästöjen vähentämistä ja uusiutuvan energian lisäämistä vastaan.

Puun saatavuuden turvaamiseksi on keinoja. Nuorissa metsissä on mittavasti hoitotarpeita, joiden toteuttaminen edistää metsien kasvukuntoa ja myös energiakäyttöön soveltuvan pienpuun markkinoille tuloa. *Metsäteollisuus korostaa, että metsähakkeen hankinnan kasvu olisi perusteltua kohdistaa nuoriin metsiin, jotta jalostuskelpoista ainespuun ohjautumista sähkön ja lämmöntuotantoon voidaan välttää. Tätä tukee metsänomistajalle suunnattavat kannustimet nuorien metsien hoitoon ja pienpuun keruuseen. Nuoren metsän hoito ja pienpuun keruu on välttämätöntä sisällyttää myös seuraavaan metsätalouden kannustejärjestelmään.*

Tulevan lämmityskauden osalta kotimaisen energiaturpeen pitäisi merkittävässä roolissa, mutta valitettavasti sen edistäminen näyttäisi jäävän Huoltovarmuuskeskuksen toimien varaan. Mikäli kotimaista energiaturvetta ei saada tulevan talven polttoainepalettiin mukaan, on olemassa suuri riski, että jalostuskelpoista puuta poltetaan lämmöntuotannossa. Tämä aiheuttaa kansantaloudellisia menetyksiä, koska puuta ei jalosteta vientituotteiksi.

Kotimaisen puun kuljettaminen tehtaille ja metsäteollisuustuotteiden kuljettaminen satamiin edellyttävät, että väylät ovat kunnossa, mukaan lukien sillat ja alemmat tieverkot. Kaasun käytön vähenemisen myötä lisääntyy myös tarve kuljettaa vaihtoehtoisia polttoaineita tehtaille ja energialaitoksiin. *Metsäteollisuus on huolestunut väylien kehittämisrahoituksen leikkautumisen vaikutuksista. Hallitusohjelman mukainen pysyvä 300 miljoonan euron vuotuinen lisärahoitus väylien kunnossapitoon on välttämätön edellytys väyläverkon kehittämiselle elinkeinoelämän tarpeita vastaavaksi koko väyläverkon osalta, myös alemmalta tie- ja rataverkolta.*

Metsäteollisuus ry

Jyrki Peisa
vt. toimitusjohtaja